

Jóhan Nielsen um SV-stjórnina:

Samarbeiðið ein roynd at verja demokratiið!

Eftir at hava samráðst í 22 dagar kundu flokkurin Vinstri og sosialdemokratarnir í seinastu viku boða frá, at teir vóru samdir um at skipa stjórn saman tey komandi tvey árin, ið eru eftir av hesi tingsetuni.

Men mong eru av teirri áskoðan, at eitt slíkt samarbeiði ikki kann halda stjórnartíðina út. Longu nú hevur stjórnin møtt stóra móttøðu frá ymskum yrkisfólgi, sum meina at sosialdemokratarnir hava slakað alt ov nógv, og at tann politikkur, ið skal fæst tey komandi tvey árin, onki hevur við sosialdemokratiskan politikk at gera.

Sosialurin hevur biðið tann feroyska fólkatingsmannin Jóhan Nielsen, sum er limur í sosialdemokratunum, um hansara viðmerkingar til hetta søguliga samarbeiðið í donskum politikki.

J.N.: Tað er ymiskt sum menn meta um hetta nýggja politiska samarbeiðið. Ein kann undra seg yvir, at ein so avgjort liberalur flokkur sum Vinstra og ein flokkur sum javnaðarflokkurin yvirhøvur hava funnið saman. Liberalisman byggir uppá ta grundregluna at »De store fisk sluger de små«, meðan javnaðarflokkurin vil vera revsari hjá teimum ríku og verjin hjá teimum fátæku, og at tann framburður, ið fer fram, skal koma liðandi og ikki við eini kollvelting.

Tá ið teir kundu finna saman er grundin okkara demokratiska og parlamentariska stýrisháttur, ið bæði Vinstra og Javnaðarflokkurin ganga inn fyri.

Aðrástøðni hevur demokratiið í trupulsum samfelagsligum støðum noyðist at dvina fyri fámannaveldunum, eitt nú hjá Hitler, Stalin ella Franco, ið umboða ein annan hátt at »loysa trupulleikarnar uppá«, nevniliga fámannaveldið.

Her hjá okkum hevur demokratiið higartil sigrað, og hetta nýggja samarbeiðið skal væl eisini siggjast sum ein roynd at varðveita demokratiið. Dómin yvir hetta samarbeiðið mugu vit goyma

til seinni, tá vit siggja, hvat spurdist burtúr.

Tá ið samráðingar vóru tiknar upp við Vinstra, so var tað tí at øll vóru samd um, at Danmark var í einari ringari figgjastøðu. Hallið á handilsjavnanum var so stórt, at menn bóru ótta fyri at koma undir administratión, so okkurt mátti gerast.

Ein harður lønarpolitikkur mátti fæst, og um so var, mátti stjórnin annaðhvørt fara í samgongu við aðrar flokkar, ella vissa sær ein meiriluta, sum vildi leggja ryggtil ein slíkan politikk. Úrslitið varð eitt stjórnarsamarbeiði við Vinstra, sum kanska var tað frægasta, ið kundi spyrjast burtúr.

Sást tú heldur eina framhaldandi sosialdemokratiska minnilutastjórn?

Ein framhaldandi sosialdemokratisk minnilutastjórn kundi ongantíð blivið nøkur sterk stjórn. Tað ger tað sama, hvør stjórn tað er, er hon í minniluta, má hon liva av náði frá øðrum. Hon kundi ongantíð komið at havt tað somu arbeiðsmegina, ið tann núverandi stjórnin hevur, hóast hon ikki er nøkur verulig meirilutastjórn. Meirilutin verður tað tryggjaður við tað, at Pauli Ellefsen atkvøður saman við Vinstra, eg við sosialdemokratunum, samstundis sum Asger Lindinger og annar grønlandski fólkatingslimurin hava tryggjað stjórnini sína atkvøðu.

Tað sigst, at tann sosialdemokratiski flokkurin orsaka av hesum nýggja samarbeiðinum innanhýsis er við at fara í tvíningar. Í ein sonevndan vinstravong, ið mótmælir samarbeiðinum við Vinstra harðliga og í ein høgravong, ið mælir til. Hvar er tann feroyski fólkatingsmaðurin?

Tann feroyski fólkatingsmaðurin er valdur í Føroyum og umboðar feroyskar javnaðarmenn. At hann so er í bóli við donsku javnaðarmennunum, tað vildi verið lægt, um so ikki var!

Um tað er so illa vorðið, sum sagt verður, er eg ikki visur í. Eg havi lutikið í øllum fundum í

fólkatingsbólkinum gjøgnum langar tíðir, og onkur er kanska farin nakað harðliga fram, men tað hevur ongantíð verið talan um, at nakar ætlaði at spreingja javnaðarflokkin.

Eitt av høvuðsmálunum hjá nýggju stjórnini er at minka um hallið á handilsjavnanum, sum í løtuni er uppá 10 mia. heilt niður í 6,5 mia. longu í 1979. Hetta mál skal í høvuðsheitum loysast við hjálp av einum hørðum lønarpolitikki, samstundis sum flutningsvinnan verður stuðlað bæði á ein og annan hátt! Hetta úttan nakran form fyri økonomisk demokrati. Verður tað ikki stórt sæð láginntøkurnar, ið fáa toyggið?

Tað siga teir, sum koma við atfinningum, m.a. Tomas Nielsen og aðrir fakfelagsmenn, at tað er láginntøkan, ið fær toyggið. Nú eri eg ikki økonomur, so eg skal ikki kunna siga tað framanundan. Men royndir frá minari fólkatingsstíð siga

er formaður í L.O., spáað henni eina livitíð uppá i mesta lagi eitt hálvt ár. Kunnu vit rokna við einum fólkatingsvali i næstu framtíð?

Eg gevi meg ongantíð av við at spáa, eg havi so ofta spáað skeivt, so eg haldi, eg fari at taka við læru av Storm P., tá hann sigur »Tað er altíð ringt at spáa, serliga um framtíðina«.

Eitt av høvuðsmálunum hjá núverandi stjórnini er ein hækkan av »momsinum«, sum var samtykt í síðstu viku. Tað verður mett at ein hækkan frá 18% til 20 1/4 % fer at senda uppaftur 10.000 i arbeiðsloysið.

Tað siga summir, aðrir meina, tað passar ikki, so tað er ringt at vita, hvat satt er. Eg havi lurtað eftir hesum vísmonnum, og havi sannað tað sum Luther segði. »Pá paver og kirkemøder tro jeg ikke, fordi de tog så ofte fejl.« So hvussu tað verður við momsinum, tað veit eg ikki.

Tú mást viðganga, at tann núverandi stjórnin einki fer at hjálpa um arbeiðsloysið!

Ja, tann núverandi stjórnin hevði tvinnar kostir í at velja, annaðhvørt at bota um figgjastøðuna ella at bota um arbeiðsloysið og her vildu tey flestu vera við, at tað týðningarmesta i løtuni var at broyta um figgjastøðuna sum skjótast fyri at Danmark ikki skuldi koma undir administratión.

Tað er sjálvandi størsta ynski javnaðarmanna at bota um tað stóra arbeiðsloysið, og fáa vit fyrst hjálpt munandi um figgjastøðuna, sum vit vóna, verður alt gjørt fyri at minka um arbeiðsloysið, og her fyrst og fremst ungdómsarbeiðsloysið, ið er tann størsti vandin.

Tað verður ofta havt á lofti, fyrst og fremst av framburðsmonnunum, at ein av grundunum til tað stóra arbeiðsloysið er at stuðulin til tey arbeiðsleysu er ov høgur.

Eg hugsi ofta um, hvussu teir framburðsmenn, eg kenni, kundu liva av tí, sum ein arbeiðsleysur fær. Saman-

borið við onnur lond er inntøkan kanska høg men hjá teimum lægst løntu kann tað ofta vera ilt at fáa endarnar at rokka saman við bert at fáa 90% av tí, teir eru vanir, og sambært grundlógina skal eingin líða neyð. Tað einasta man kundi sagt var kanska, at stuðulin átti at verið eitt sindur meiri fleksibul, tí tað er einki lægt ið at ein arbeiðari i dag hveppir seg við at taka eitt starv, har hann fær minni, enn hann fær i stuðli, og hendir tað so, at hann eisini verður arbeiðsleysur haðani fær hann uppaftur minni.

Eftir fyrstu veljarkanningina, ið stóð í Politiken i síðstu viku, eru sosialdemokratarnir gingnir nógv aftur orsaka av hesi nýggju samgongu, og tøluni visa, at størsti parturin av veljarunum eru farnir til høgru. Hevði tað ikki verið meiri náttúrligt, at størsti parturin av teimum, ið ikki kundu taka undir við hesum politiska samarbeiði, fóru til vinstri fyri sosialdemokratiið.

Tað skuldi so verið. Nú er hetta ikki tann fyrsta veljarkanningin, ið er komin. Ta fyrstu hevði Borsen, ið visti eina framgongd hjá sosialdemokratunum uppá 4% til 40 1/2% síðani seinasta val. Síðani tá eru arbeiðsárafelagni og onnur komin við teirra meting um tað nýggja samarbeiðið, og serstakliga hetta hevur gjørt sitt til at sosialdemokratarnir eftir veljarkanningini nú eru farnir aftur til gott 30%. Tað lagna er sjálvandi, at veljararnir eru farnir til høgru og serstakliga til Glistrup. Hetta kunnu ikki vera veljarar, ið hava djúpar røtur i sosialdemokratunum, men veljarar, ið eru misnøgd, og fólk ið eru misnøgd leita altíð til Glistrup.

Skal valaldurin niður i 18 ár?

Sjálvandi! Tey ungu eru myndug tá ið tey eru 18 ár, so sjálvandi áttu tey eisini at havt valrætt. Eg haldi, at tá ið tey ungu bliva so gomul, at tey fáa valrætt, fáa tey samstundis eisini politiskan áhuga.